

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Чеченской Республики

МУ "Управление образования Гудермесского муниципального района"

МБОУ «Брагунская СШ»

РАССМОТРЕНО

на Педагогическом
совете

Протокол № 1 от «30»
августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Р.Х.Хамидова
Приказ № 50 от «31»
августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

**учебного предмета «Чеченская литература » (базовый уровень) для
обучающихся 10 – 11 классов**

с.Брагуны 2023

Нохчийн литературин 10, 11-чуй классашна лерина программа

Кхеторан кехат

Нохчийн литературин йуккьерчу йукъардешаран ишколана лерина программа хIоттийна:

- Федеральни пачхьалкхан дешаран стандартан, коьртачу дешаран программин буха тIехь;

- С.Э.Эдиловн нохчийн литературин герггарчу хьесапехь йолчу программин буха тIехь;

Бильтой-Юьртарчу йуккьерчу ишколан коьрта дешаран хьесапан буха тIехь;

Бильтой-Юьртарчу йуккьерчу ишколан коьрта дешаран программин буха тIехь.

Йуккьерчу йукъардешаран ишколана лерина герггарчу хьесапехь йолу программа шен чулацаман башхаллашца къаьсташ йу, цкъа-делахь, йуккьерчу йукъардешаран къепен (системин) предметийн чулацамца, шолгIа-делахь, Iамочеран психологически а, хенийн а башхаллашца.

Программо билгалдо инвариантни (ца Iамийча ца долу) дешаран курсан дакъа, таро ло, белхан программаш хIиттош, дешаран коьчал дIасайекъа, курсан дакъош шайн лаамехь хьалха-тIаьхьа нисдеш, хьеха. Иштта цо аьтто бо дешаран цхьаалла ларйарехь а, дешаран курс тайп-тайпанчу кепара дIахIотторехь а.

Программо Iамо билгалйна нохчийн литературин тоьлла произведенеш, уьш массо йукъардешаран ишколашна лерина а, жамIдаран талламан къепеца (системица) йозайелла а йу. Программо иштта шена чулоцу тематически а, жанрови а башхаллашца хIиттийна йолу йукъарчу хьесапера обзораш.

Iаккхий произведенеш, Iамо атта хилийта, йацйна йалийна.

Программа кхаа декъах лаьтта:

«Дешаран предмет карайерзорехь кхочушдан лору жамIаш». Кхузахь довзийтина, хIун меттиг дIалоцу нохчийн литературо йуккьерчу йукъардешаран Iалашонашка кхачош; нохчийн литература Iаморан Iалашонаш а, жамIаш а билгалдаьхна масех тIегIанехь – личностни, метапредметни, предметни.

«Дешаран курсан чулацам». Даьшошка бекъна, Iамо билгалбина чулацам къастийна кхузахь.

«Дешаран-тематикин хьесап». Дешаран курсан теманаш, хIора тема Iаморна лерина сахьташ къастийна.

Дешаран-методически комплект (УМК)

I. Йуккьерчу йукъардешаран ишколашна лерина нохчийн литературин Iаматаш:

1. Ахмадов М.М., Алиева З.Л-А. 10-чу классана хрестомати.
2. Ахмадов М.М., Алиева З.Л-А. 10-чу классана Iамат.
3. Абдулкадырова Р.А., Мурадова З.И. 11-чу классана хрестомати.
4. Туркаев Х.В, Туркаева Р.А. 11-чу классана Iамат.

II. Нохчийн литературин Iаматашна методически хьехамаш.

III. Тайп-тайпана тексташ, тесташ.

IV. Дешаран дошамаш.

Дешаран хьесапаца цхьаьнадогIуш, нохчийн литератураIаморна леринчу сахьтийн барам:

Класс	Шарахь	КIиранах
10	68	2
11	66	2

1. Дешаран предмет карайерзорехь кхочушдан лору жамлаш

Йуккьерчу йукъардешаран ишколалашкахь литературин курс тӀехъажийна йу дукхакъаьмнийн Россин ца хилча ца торуш долчу культурин декъах санна, литературех болу кхетам дешархошкахь кхиорна, цо аьтто бо массо кепара кхиьна ваьлла, граждански кхетам болу, къаьмнашца йолу йукъаметтигаш цхьаьнайогӀуш долу адам (личность) кхиорна.

«Литература» предметан башхалла, базови дешаран дисциплинин санна, къастош йу литература дешан исбаьхьалла хиларца доьзна. Васталлин литературо таро ло синхаамийн тӀеӀаткъам бан йешархочунна, ткъа цуьнца цхьаьна цуьнан дуьненехъежар а, синьобздангаллин мехаллаш, исбаьхьаллин (эстетически) чам жигара кхиорна а. Дешаран «Литература» предметан чолхалла билгалйолу иза искусство Ӏаморан дешан говзаллин а, Ӏилманан бухан (литературоведени) а цхьаалла шеца йолуш хиларца доьзна.

Дешаран предмет «Литература» герггара уьйр йолуш йу «Нохчийн мотт» предметаца. Нохчийн литература дешархойн ненан мотт а, церан къамелан оздангалла а кхиорехь, юкъаметтигаш лелорехь а коьрта хьоста ду.

Исбаьхьаллин произведенийн мотт Ӏаморо аьтто бо дешархошна дешан исбаьхьаллин (эстетически) декхарш довзарехь, исбаьхьаллин дешнашца кхелина мотт караберзорехь. Цо билгалйоккхуш ю цуьнан мехалла нохчийн литература а, нохчийн мотт а герггара уьйраш тосуш Ӏаморехь.

Нохчийн литература герггарчу уьйрашца нохчийн историца а, географица а, исламан баххашца а Ӏаморо дешархойн дегнашкахь патриотически дог-ойла а, синьобздангаллин мехаллаш а кхуллур ю, шен дукхакъаьмнийн махках дозалла а дийр ду цо.

Йуккьера йукъардешаран ишкол чекхийоккхучуьнгахь «Литература» предмет Ӏамош кхио деза личностни жамлаш ду:

- нохчийн къоман гӀиллакх-оздангалла, дайн ламасташ лардар; шен къоман векал а, дукхакъаьмнийн пачхьалкхан гражданин хиларан ойла синкхетамехь сецна йаьлла хилар; шен махке а, Йерригроссин пачхьалкхе а кӀорггера безам а, лерам а хилар;
- нохчийн литература, культура йевзаш, йезаш хилар, оьрсийн а, кхечу къаьмнийн а культуре, ламасташка лераме хилар;
- дуьненан хӀинцалерчу хьелашкахь лела хаар; муьлххачу а къаьмнийн векалшца йукъаметтиг латто хаар, къаьсттина кхин культура а, кхин дин а долчаьрца;
- шен къоман сий лардарехь жобпалле хилар.

Йуккьерчу йукъардешаран ишколехь предмет «Литература» Ӏаморан метапредметни жамлаш билгалдовлу:

- проблемех кхета а, гипотеза хӀотто а, материал вовшахтосуш цхьана кепе йерзо а хаарехь;
- ша билгалдаьккхинарг кхачам боллуш тӀечӀагӀдан а, шен барта а, йозанан а къамел ойла къеггина билгалйолучу кепара нисдан а, шен къамел дерзо а хаарехь;
- хӀума дустаран а, дуьхь-дуьхьал хӀотторан а кепех пайдаэцарехь;
- шен гӀуллакхаш ша вовшахтаха а, церан мах хадо а, шен безам болчу, шена довза луучу хӀуманийн, гӀуллакхийн гуо билгалбаккха а хаарехь;
- шена оьшучу кепара довзийтаран литературех (тайп-тайпана лугӀаташ, энциклопедеш, интернет-гӀирсаш, библиографин довзийтарш) пайдаэца хаарехь.

Метапредметни жамлаш:

1. Регулятивни универсальни дешаран ардамаш

Арахецархочунна Ӏемар ду:

- гӀиллакхан, оздангаллин кхетаман буха тӀехь гонахарчу адамийн а, шен а дахаран гӀуллакх дарехь хӀоттийначу Ӏалашоне кхачархьама хила тарлуучу тӀаьхьенийн мах хадо;

- дахаран хьелашкахь а, дешаран г'уллакх дарехь а шен декхарш х'итто а, уьш вовшахтоха а;
- х'оттийначу Iалашоне кхачархьама оьшуш йолчу ресурсийн а, хенан а мах хадо;
- шен Iалашоне кхачаран некъ харжа, хьалха х'иттийна декхарш кхочушдан хьесап х'отто;
- х'оттийначу Iалашоне кхачархьама оьшуш йолчу ресурсийн эвсара лехамаш вовшахтоха;
- хьалххе х'оттийна Iалашой, г'уллакх даран жамПий дуьхь-дуьхьал х'отто.

2. Довзаран (познавательни) универсальни дешаран ардамаш

Арахецархочунна Iемар ду:

- декхарш кхочушдаран йукъара некъаш лаха а, каро а; баържина хаамийн лехам кхочушбан а, цуьнан буха т'ехь керла (дешаран а, довзаран а) декхарш х'итто а;
- кхечунна хетачух, цо дечух лаьцна критикин аргументаш каро а, йало а; хьайна хетачух лаьцна йечу критикин хьокъехь кхетаме а, паргIат а хила; хьайн кхиаран т'аьхьало санна иза т'еэца;
- дешаран предметан дозанах т'ехвала а, г'уллакх даран некъаш а, г'ирсаш а дехьабахаран хьелаш кхолла а;
- довзаран г'уллакх дарехь тайп-тайпана хьелаш хийца а, уьш сецо а.

3. Коммуникативни универсальни дешаран ардамаш

Арахецархочунна Iемар ду:

- нийсархошца санна, баккхийчаьрца а г'уллакхан некъаш вовшахтоха (дешаран хьукматехь а, цул арахь а);
- тобанашца болх кхочушбарехь куьйгалхо а, цул сов, тайп-тайпана г'уллакх дарехь тобанан декъашхо а хила (критик, кхочушдийриг, эксперт, къамел дийриг, и.д.I.кх.);
- цхьаьнатоьхначу а, кхочушдалур долчу а зIе хиларан хьелашкахь болх кхочушбан а, уьйр хилийта а;
- цхьаьнабог'учу а (барта а, йозанан а) меттан г'ирсех пайда а оьцуш, шена хетарг нийса, хьекъале, даържина а д'Iадийца.

Йукъера йукъардешаран ишкол чекхйоккхучеран предметни жамIаш лаьтта:

1) х'ума довзаран декъехь:

- шаш Iамийначу нохчийн а, кхечу къаьмнийн а йаздархойн произведенийн коьртачу проблемех кхеташ хилар а, уьш нийса билгалйаха хаар а;
- литературин произведени ша йазйинчу хенаца йог'уш хиларх кхетар, цуьнан проблематикехь, хенаца йозна йоцуш, даима а адашна йукъахь лелла йолу оьздангаллин мехаллаш билгалйаха а, церан маьIна дан а хаар;
- хьалха-т'аьхьа йазйинчу произведенийн теманаш, проблемаш вовшашца йозаелла хиларх, царна йукъарчу уьйрех кхетар;
- исбаьхьаллин произведени талла хаар, цуьнан тайпа а, жанр а билгалйар;
- произведенин тема билгалйаккха, маьIна дан хаар; турпалхойн амалш къастор, тайп-тайпанчу произведенийн турпалхойн амалш вовшашца йуста хаар;
- нохчийн, оьрсийн, кхечу къаьмнийн литературин произведенеш вовшашца йуста хаар;
- исбаьхьаллин произведенин д'Iах'оттам, иза шен дакъошца д'Iанисйаран кеп, цу т'ера хиламаш гайтаран раж (композици, фабула, сюжет) билгалйаккха хаар;
- произведенин исбаьхьаллин-суртх'отторан г'ирсаш, меттан башхаллаш къасто хаар;
- литературоведенин терминологи йовзар а, цунах пайдаэца хаар а;

2) эстетикин декъехь:

- нохчийн исбаьхьаллин дешан (фольклор а, йозанан литература а) марзо йевзаш хилар;

- произведени тІехъ дахар исбаъхъаллин васташкахъ гайтаран башхаллаш йовзар, иза нохчийн исбаъхъаллин дешан хазна хиларх кхетар, цунах марзо эца хаар;
- литературин произведенехъ васт кхолларехъ исбаъхъаллин-суртхІотторан гІирсийн маъІна девзаш хилар;

3) шен Іалашо лацаран декъехъ:

- нохчийн къоман гІиллакх-оьздангаллин, Іадатийн, ламастийн хазна йевзаш а, цаьрца ІамалІан лууш а хилар;
- Іамийначу исбаъхъаллин произведенешка шен хъежамаш хилар а, уьш къеггина билгалбаха хаар а;
- исбаъхъаллин произведени авторан Іалашонах кхетар а, цунах лаьцна шен оЙла хилар а;
- исбаъхъаллин произведенехъ шена хеташ долу маъІна даккхар а, мах хадор а, цунах лаьцна билгал шен кхетам хилар а, иза бовзийта хаар а.

4) културийн диалоган декъехъ:

- нохчийн, оьрсийн, кхечу къаьмнийн литературин тексташ вовшашцаЙу, церан типологехъ цхъаьнадогІург а, къаьсташ дерг а билгалдаккха а, къастамаш стенца боьзна бу а хаар;
- нохчийн а, оьрсийн а литературехъ цхъа тема йолу произведенеш вовшашца йустуш, церан цхъаьнадогІург а, къоман културица, меттан башхаллашца доьзна къаьсташ дерг а билгалдаккха хаар;
- кхечу къаьмнийн литература, култура йовза лаам хилар а, цаьрга лерам болуш хилар а;

5) коммуникативни декъехъ:

- Іамийначу произведенийн проблематикаца йоьзна сочиненеш йазІан хаар;
- классехъ а, цІахъ а нохчийн литературица боьзна тайп-тайпана кхоллараллин белхаш кхочушбан хаар;
- литературина, културин а теманашна рефереташ йазІан хаар;
- монолог йалош а, диалогехъ а къамел дан хаар;
- нохчийн меттан бакъонаш а ларІеш, къоман гІиллакхца а догІуш, ша нисвеллачу хьелашка хъаьжжина, къамел дан хаар.

Арахецархочунна Іемар ду:

- нохчийн произведенехъ долу хаарш схъагаЙта, проблемаш а, йукъара теманаш а хьехош йолчу масех текста тІера масалш далош;
- ша книгаш йешарца зеделлачун барта а, йозанан а кепехъ анализ йан а, жамІ дан а, къаьсттина:
- анализ йархъама исбаъхъаллин произведени харжар буха тІе дало, аргументана произведенин тема а, проблематика а йалош;
- текст, нийса дІайийца: произведенин башхаллаш билгалЙохуш, произведенин шиъ (йа цул сов) коьрта тема йа идея къасто а, чулацамехъ церан кхиар, дозуш хилар, цара вовшийн Іаткъам бар гайта а, произведенин исбаъхъаллин чолхалла схъа а йоьллуш;
- автора жанран тайпа къасторан анализ йан, произведенин исбаъхъаллин дакъойн уьйрийн а, кхиаран а башхаллаш схъа а йоьллуш: хиламан хан а, меттиг а, хиламан суртхІотторан кепаш а, цуьнан кхиар а, турпалхой йукъабалоран кепаш а, церан амалш кхиаран, уьш гучуйахаран гІирсаш а;
- урокехъ Іамош йолчу произведенехъ долчу хаттаршна даьржина жоьпаш дала йа ша йешначу произведенешна гІеххъа йолу рецензи кхолла;
- исбаъхъаллин, литературин сферехъ проектни белхаш кхочушдан, литературин произведенехъ, шена хетарехъ, бух болу кхетам бала;
- предмет кІорггера Іамо лерина йолчу материале хъаьжжина, нохчийн а, кхечу къаьмнийн а литературин произведенин хаарш гайта;
- билгал йолчу произведенешна барта а, йозанца а анализ йан, тайп-тайпанчу Іилманан кепехъ, хьехаран некъехъ, йешарх пайдаьцарца;

- лирически а, драматически а, эпически а произведенешна тайп-тайпана масех кхетам баларца анализ йан;
- XIX-XX-чу бешерийн историко-литературин а, вайзаманан литературин а процесс йовза, литературин коьртачу хьежамех болчу кхетамна тIе а тевжаш;
- билггал йолчу текстехь, хьалха ца йевзаш хиллачу а тIехь, уггар кьегина башхаллаш къасто;
- уггар йаккхийчу произведенийн, шайх масал эца хьакь долчу церан турпалхойн цIераш а, литературин турпалхойн критикийн, ГIарабевллачу йаздархойн цIераш а, церан кхоллараллин некъаш а хаа;
- шайн кхоллайаларан муьрехь произведенеш маьIне а, мехала а хиларх кхета;
- йешархоша произведенеш тIеэцаран башхаллаш а, Iамош йолу произведени кхоллайаларан истори а йовза;
- литературин критикех а, литературин Iилманех а пайда а оьцуш, хаттаршна дуьззина жопаш дала.

2. Дешаран курсан чулацам

1-ра дакъа. XX бешеран хьалхарчу эхан литература.

Арсанов С-Б.А. «Маца девза доттаIалла» роман. Романехь кьинхьегамхойн васташ кхолларан башхаллаш. Арсби а, цуьнан накъостий а: Джо, Таташ, Джабраил, Бено. Цуьнан гIиллакх-оьздангалла кхиаран хьелаш. Романехь зударийн васташ. Романехь къаьмнашна йукъара доттаIаллин тема гайтаран башхаллаш.

Исаева М.С. «Ирсан орам» роман. Васса а, Акаев Руслан а романехь гайтаран башхаллаш. Романехь кегийрхойн васташ.

Романехь кьинхьегаман тема къасторан башхаллаш.

Мамакаев М.А. Стихотворенеш «Орган тIехь сатесна» «ТIулгаша а дуьйцу», «Даймахке», «Зама», роман «Зеламха».

Мамакаев Мохьмадан дахаран, кхоллараллин некъ.

Мамакаев Мохьмадан поэзехь Даймехкан тема. Стеган паргIато, сий цуьнан Даймахкаца йолчу йукъаметтигех доьзна хилар. Поэтан лирически турпалхочо дахарх, заманах йо ойланах. Мамакаев Мохьмадан лирикехь поэтан, поэзин тема.

«Зеламха» роман. Роман исторически бакьдолчийн буха тIехь йазийна хилар. Зеламхех обарг винарг – цу хенахьлера социально-политически дахар. Йаздархочун шен турпалхочуьнга болу хьежамаш. Турпалхойн васташ кхолларехь, дахаран исбаьхьаллин сурт хIотторехь йаздархочун корматалла.

Нохчийн литературехь Мамакаев Мохьмадан кхоллараллин мехалла.

Гадаев М-С.Г. Стихотворенеш «Даймахке сатийсар», «Дай баьхна латта», «Генара кехат», «ЦIен-Берд».

Гадаев Мохьмадан кхолларалла. Цуьнан поэзехь дуьненах, дахарх, Iаламах йолу ойланах. Лирически турпалхочун оьздангалла.

Поэтан лирикехь безаман тема.

Гадаев Мохьмадан поэзин исбаьхьаллин басарш, шатайпана аьхналла.

Нохчийн литературехь Гадаев Мохьмадан кхоллараллин мехалла.

Гайсултанов I.Э. Исторически повесть «Александр Чеченский».

Гайсултанов Iумаран дахар а, кхолларалла а. Цуьнан повестийн, дийцарийн проблематика. Вайн заманан кегийрхой гIиллакх-оьздангаллица кхиоран проблемаш хIитторан башхаллаш.

Исторически повесть «Александр Чеченский». Нохчийн кIентан кхоллам повесть тIехь гайтаран башхаллаш. Инарла-майор Александр Чеченский – 1812 шеран тIеман гоьваьлла турпалхо. Алссам исторически гIуллакхаш чулоцучу повестан хиламашкахула коьрта турпалхочун дахар, цуьнан амал кхиаран хьелаш исбаьхьаллица доьзийтаран башхаллаш.

Повестан композици, исбаьхьаллин гIирсаш.

Нохчийн проза кхиарехь, берашна, кхиазхошна йолу литература кхолларехь Гайсултанов Иумаран произведенийн маъна.

Эдилов Х.Э. Поэма «Сийлаха».

Эдилов Хасмохьмадан дахар а, кхолларалла а. Поэтан кхоллараллин шуьйра проблематика. Даймехкан, маршонан теманаш. Къинхьегаман стаг ларар. Лирически турпалхочун адамашка йолу къинхетаме дог-ойла.

«Сийлаха» поэми тӀехь адаман дахар, ирс йукъараллехь кхоллалучу хьолех дозаделла хилар чӀагӀдар. ИбрахӀиман оьзда безам, цуьнан деган, ойланийн комаьршо. Эдалхин оьзда йоцу ойланаш а, гуллакхаш а. Сийлахас ца ларбина шен мерза безам, цуьнан доьхна дахар, цунах даьлла зулам.

Поэми тӀехь суртхӀотторан, васт кхолларан поэтически гӀирсаш.

Эдилов Хасмохьмадан кхоллараллин башхаллаш.

Сулейманов А.С. Стихотворенеш «Дог дохден цӀе», «Берд», «Батто сагатдо», «Ламанан хьостанаш».

Сулейманов Ахьмадан дахар а, кхолларалла а.

Поэтан лирикехь къонахаллин, оьздангаллин тема. Къоман гӀиллакх-оьздангаллица вехаш, эхь-бехк лардеш волу цуьнан лирически турпалхо. Безаман а, доттагӀаллин а лирика.

Сулейманов Ахьмадан произведенешкахь поэтически сурт хӀотторан башхаллаш. Цуьнан кхоллараллин мехалла.

2-гӀа дакъа. XX бӀешеран шолгӀачу эхан литература.

Айдамиров А.И. Дахаран а, кхоллараллин а некъ. Роман «Еха буйсанаш».

Айдамиров Абузаран кхолларалла. «Еха буйсанаш» исторически романехь нохчийн халкъо XIX бӀешарахькъоман паргӀатонехь латтийначу къийсаман тема. Къоман дахар кӀорггера, дуккха а агӀонаш толлуш гайтар. Исторически бакъдолу гуллакхаш гайтарехь романан эпически шуьйра чулацам. Цу заманахь Нохчийчоьхь хилла йукъараллин хьелаш говза гайтар.

Романан исбаьхьаллин башхаллаш.

Ахматова Р.С. Дахар а, кхолларалла а. Стихотворенеш «Нене», «Сан йурт» «Даймахе». Поэма «Дагалецамийн новкъа».

Ахматова Раисин дахар а, поэтически кхолларалла а. Даймохк, халкъийн доттагӀалла, машаре дахар, къинхьегам, безам, кегийрхойн дог-ойла гайтар. Поэтессин кхолларалла шен хенаца йогӀуш хилар.

Ахматова Раисин поьзехь нохчийн йобӀан васт.

Поэтессин лирически турпалхо даима къона, шен Даймохк дукхабезаш, дахарехь хӀайт-аьлла хилар.

Ахматован поьзехь безаман тема. Цуьнан лирикин башхаллаш.

«Дагалецамийн новкъа» – автобиографически поэма.

Цуьнан турпалхочун кхоллам Даймехкан, халкъан кхолламах къасталур боцуш бозабелла хилар. Поэмин тӀехь къинхьегаман, безаман, поэзин, поэтан декхарийн теманаш цхьаьнайогӀуш къастор.

Поэмин идейни а, исбаьхьаллин а башхаллаш.

Арсанукаев Ш.И. Стихотворенеш «Весет», «Нагахь хьан гӀо оьшуш...», «Нийсонна гимн», «Дицдина илли», «Ненан мотт», стихашкахь роман «Кхолламан сизаш».

Арсанукаев Шайхин кхолларалла.

Поэтан произведенешкахь Даймехкан исбаьхьа суьрташ, Iаламан аьрха хазалла. КӀорггера кхетам, оьзда лаамаш болу поэтан лирически турпалхо. Цо дуьненах, дахарх йо ойланаш, адаман ирсехьа къийсам латто иза кийча хилар.

Арсанукаев Шайхин лирикин башхаллаш: чулацам, поэтически гӀирсаш, исбаьхьаллин хатӀ.

«Кхолламан сизаш» стихашца йазийна роман. Даймехкан тӀамехь бӀаьхоша турпалаллица Даймохк мостагӀчух Iалашбар романехь гайтаран башхаллаш. БӀаьхойн васташ. Ризван а, цуьнан накъостий а.

Романехъ тѣман а, тылан а суьрташ. Маршо ларйеш эгначийн сий а деш, тѣом гѣаттош болчарна дуьхьал авторо халкъе бен кхайкхам. «Кхолламан сизаш» романан чулацам а, исбаьхьаллин къастамаш а.

Арсанукаев Шайхин поэзин мехалла.

Рашидов Ш.Р. Стихотворенеш «Баланах дуьзна дог», «Пондар боьлху», «Аружа».

Рашидов Шаидан поэзин проблематика, коьрта башхаллаш. Лирически турпалхочун ойланаш, синхаамаш.

Стихотворенеш мукъаме хилар, дуккха а стихаш эшаршка йерзор. Цуьнан стихашкахъ поэтически сурт кхолларан башхаллаш.

«Аружа» – исторически хиллачийн буха тѣехъ йазйина поэма. Махкахдаьккхинчу халкъо лайна баланах, халонах гайтаран башхаллаш. Аружа а, Алымкхан а.

Лирически турпалхочун халкъах, махках йолу ойланаш.

Гацаев С.А. Стихотворенеш «Йише Маржане», «Хабий хьуна, Фирдоуси...», «Хатта хьайна Саадига», «Цхьа а дац сан ойла къуьйлуш...», «Лойша эсала мох...», «Лалла хьайна некъаш мел ду...», «Бѣаьсте хир ю – бѣаьсте, бѣаьсте!..»

Гацаев Саидан кхолларалла. Поэтан лирикин башхаллаш. Даймахке безам, адамийн хазахетарш, халахетарш, дегайовхонаш, дегаийжамаш – и берриге а бовха синхаамаш шатайпанчу исбаьхьаллица кхоьллинчу Іаламан суьрташкаула гучубовлуш хилар. Цуьнан поэзехъ адам а, Іалам а.

Стихотворенеш аьхна ойланаш, бовха синхаамаш гѣаттош хилар.

Яралиев Ю.С.-І. Стихотворенеш «Гиллакх», «Лулахочуьнга». Яралиев Юсупан поэзин проблематика, коьрта башхаллаш. Лирически турпалхочун ойланаш, синхаамаш.

Стихотворенеш мукъаме хилар, цуьнан стихаш эшаршка йерзор. Яралиев Юсупан стихашкахъ поэтически сурт кхолларан башхаллаш.

Ахмадов М.М. Стихотворени «Нохчийн махкахъ нохчийн маттахъ...», пьеса «Лаьмнел а лекха», дийцар «Зингатиьн барз а ма бохабелаш», роман «Сатоссуш, седарчий довш».

Ахмадов Мусан произведенийн коьрта проблемаш, теманаш, турпалхой.

Ахмадов Мусан кхоллараллин обзор: бѣешерашкара схьадогъу къоман оьздангаллин ламасташ хІинцалерчу заманан лехамашца къовсаме довлар, чолхечу дахаран галморзахаллаш, адам эхъ-бехках йухадалар, гІиллакх лахдалар, халкъан ламасташка лерам бацар къомана бохаме хилар; оьздангаллах ца вухуш, гІиллакх лардеш, дахаран халонех чекхвалар.

Ахмадов Мусан поэзин, прозин исбаьхьаллин башхаллаш.

Дикаев М.Д. Стихотворенеш «Нохчийн хІусам», «Стеган цѣе», «Суна лаьа».

Дикаев Мохьмадан лирика. Поэтан шен Даймахках, ша схьаваьллучу халкъах дозалла даран ойла, патриотически синхаамаш, къоман хиндерг ирсе хила лаар – цуьнан кхоллараллин коьрта чулацам.

Дикаев Мохьмадан поэзехъ йахъ, къоман оьздангалла гайтаран башхаллаш. Цуьнан поэтически хатІ.

Абдулаев Л.Ш. Стихотворенеш «Весет», «Диканиг хьахадан кхоьру со...».

Абдулаев Лечин лирика. Поэтан стихийн коьрта проблематика а, философски чулацам а. Лирически турпалхочун амалшкахъ нохчийн къоман гІиллакх-оьздангалла. Поэтан стихан шатайпаналла.

Бексултанов М.Э. Повесть «Дахаран хин генара бердаш», дийцарш «Іаьржа бѣаьрг», «Хьалхара парта», «Корталин Хантоти».

Бексултанов Мусан кхолларалла.

Цуьнан прозехъ дахар шатайпанчу исбаьхьаллин хотѣехъ гайтар. Йаздархочо кега-мерса долчу хІумнашкаула, царах чекхъхъежарца дахаран чолхе, шайн кІорггера маьІна долу гІуллакхаш, хьелаш къастор.

Къоман хиндерг халкъан ламасташ, гІиллакх-оьздангалла ларйарца дозаделла хилар произведенешкахъ чІагІдар. Турпалхойн амалш гайтаран, церан васташ кхолларан башхаллаш.

Йаздархочун кхоллараллин маьІна, исбаьхьаллин башхаллаш. Халкъан барта кхоллараллица уьйр хилар.

Шайхиев I. X. Стихотворенеш «Стаг велча, йуъртахъ зударий боьлху», «Аса а ма лайна ...», стихашца йазийна повесть «Дерачу кхолламан кхиэл».

Шайхиев Iалвадин кхолларалла. Цуьнан поэзин шуьйра чулацам а, маьIна а. Шайхиев Iалвадин стихашкахъ поэтически сурт кхолларан башхаллаш. Цуьнан поэзин шатайпана долу хатI.

«Дерачу кхолламан кхиэл» – стихашца йазийна повесть. Тешнабехккий, эхь-оьздангаллий цкъа а цхьаьнадогIург цахилар чIагIдар. Къоман гIиллакхаш а, оьзда безам а гайтар. Повестан маьIна а, исбаьхьаллин къастамаш а.

Шайхиев Iалвадин кхоллараллин мехалла.

Алиев ГI.Хь. Стихотворенеш «Къонахийн зама», «ХIун лозу хьан, Нохчийчов?» «Къонахе», «ДоIа». Алиев ГIапуран лирика. Поэтан стихийн коьрта проблематика а, философски чулацам а. Лирически турпалхочун амалшкахъ нохчийн къоман гIиллакх-оьздангалла.

Бисултанов A.Д. Стихотворенеш «Нохчийчов», «Нана».

Бисултанов Аптин поэзин башхаллаш. Поэтан лирически турпалхочун шен Даймахке, халкъе, болу безам. Йахъ йолу кIант кхийначу ненан сийдар. Граждански лирикин исбаьхьалла.

Бисултанов Аптин поэзин исбаьхьаллин хатI.

Эльсанов И.И. Повесть «ЦегIачу декхнийн боьлак».

Эльсанов Исламан произведенешкахъ хIинцалерчу дахаран суьрташ, адамыйн кхолламаш. Турпалхойн амалш гайтаран башхаллаш.

«ЦегIачу декхнийн боьлак» – исторически повесть. Нохчийн халкъо ХIХ бIешарахъ шен паргIатонехъа латтийна кыйсам. Повесть тIехъ Шемалан боламах дозаделла долу исторически хьелаш бакъдолчуьнца нийсадогIуш гайтар. Шемала хьафий а волу Исхьакъ вейтар. Машарехъа болу къоман лаам. БойсагIар а, ТIелхаг а.

3-гIа дакъа. ХХI бIешо долалучу муьран литература.

Ибрагимов K.Хь. Роман «Берийн дуьне». Тема а, проблематика а. Исбаьхьаллин башхаллаш.

Яшуркаев С. С-I. Стихотворенеш «Самах ду, гIенах ду», «Дагахьбалламаш, дагалецамаш».

4-гIа дакъа. Кхечу къаьмнийн литература.

Казбеги A.M. Повесть «Элиса».

Гуьржийн йаздархочун Алесандр Казбегин кхоллараллах хаамаш. «Элиса» повестан коьрта чулацам. Къаьмнашна йукъарчу доттагIаллин уьйраш гайтаран хьелаш. Ламанхойн къонахалла, оьздангалла, тешаме хилар йаздархочо хастаме дийцар.

Элисин, Чербижан Анзоран, Важиян васташ.

Казбегин турпалхой – нохчий, гуьржий – шайн сий, маршо, паргIато ларйечу кыйсамехъ, вежарий санна, бертахъ хилар.

Кулиев K.Ш. Стихотворенеш «Хиндолчунна аьлла байташ», «ТIуьначу лаьттан цинц къуьйлу...».

Кулиев Кайсын – балкхаройн поэт. Цуьнан поэзин башхаллаш. Поэтан лирически турпалхочун ша винчу лаьтте, хьомечу Даймахке, халкъе болу безам. Шен дахар адам ирсе кхачорна дIадала иза кийча хилар.

5-гIа дакъа. Обзорни теманаш.

Нохчийн литературехъ Сийлахь-боккхачу Даймехкан тIеман (1941–1945) тема (Обзор).

Даймехкан паргIато Iалашйаран тема. Мамакаев I.Ш. стихотворенеш «Дерриге а тIамна!», «Даймехкан тIом бечохъ»; Мамакаев M.A. – «И йоьлхуш йац», «КIиллочунна»;

Сулаев М.А. – «Гювта», «Малх тоьлур бу»; Эдилов Х.Э. – «Сурте», «Кавказан аьрзу», «Темало – хьобга»; Гадаев М.Г. – «Межкан лобмашка», «Доттагашка».

Теман шерашкахь литературо къаьмнийн доттагаллин тема айбар. Граждански тамехь халкъо турпалалла гайтар карладакхар (Мамакаев И.Ш. «Винчу юьрта»).

Дайможк мостагIчух паргIатбоккхуш гайтина халкъан турпалалла, патриотизм хIинцалерчу литературехь гайтар. Теман халачу хьелашкахь Ёаьхойн дог-ойла, гIиллакх-обздангалла, хьуьнар исбаьхьаллин произведенешкахь гайтаран башхаллаш. Муталибов З.А. «Ёаьхочун весет»; Эдилов Х.Э. «Ирс къуьйсусуш веллачун сий делахь, Латта», «Лабтан цинц»; Сулаев М.А. «Нохчийн кIант Волгин йистехь»; Гадаев С.А. «Ханпашин валар».

Нохчийн литературехь къинхьегаман тема. Музаев Н.Д. роман «Сатийсаман ницкъ», Нунуев С-Хь.М. роман «Гезган маша» (Обзор).

Нохчийн литература XX ёешеран шолгIачу эхехь кхиаран хьелаш а, хIинцалерчу поэзин, прозин башхаллаш (Обзор).

6-гIа дакъа. Литературин теори а, истори а.

Нохчийн исбаьхьаллин литература кхоллайаларан хьелаш, къоман йозанан литературин хьостанаш. Нохчийн литературехь поэзин, прозин, драматургин жанраш кхоллайаларан а, кхиаран а башхаллаш. Йозанан литературин нохчийн барта кхоллараллица уьйр хилар.

Литературин тайпанаш: эпос, лирика, драма.

Литературин жанраш. Эпически жанраш: дийцар, повесть, роман. Лирически жанраш: стихотворени. Драматургически жанраш: комеди, драма, трагеди. Лиро-эпически произведенеш: поэма, баллада, басня, стихашкахь повесть, стихашкахь роман.

Исбаьхьаллин произведенин формех а, чулацамах а болу кхетам кIаргбар. Исбаьхьаллин произведенин чулацам а, маъIна а. Тема, проблематика, сюжет, дахIоттам (пролог, йуьхьйолор, долор, кульминаци, къастор, тIаьхьара дош, монолог, диалог, лирически йуьстахдийларш). Исбаьхьаллин произведенин васт, персонаж, турпалхо. Лирически турпалхо. Авторан васт. Авторан къамел.

Исбаьхьаллин произведени тIехь къовсам (конфликт). Драматургически къовсам.

Проза а, поэзи а. Церан башхаллаш.

Стих кхолларан кепаш. Стих кхолларан силлабо-тонически кеп. Стихан барамаш. Стихан гIулч. Хорей, ямб, дактиль, амфибрахи, анапест. Строфа, ритм, рифма.

Исбаьхьаллин произведенин меттан гIирсаш: дустар, эпитет, метафора, йуьхьедерзор, гиперболо, метоними.

Нохчийн литература XX ёешеран хьалхарчу эхехь кхиаран башхаллаш.

Нохчийн литература XX ёешеран шолгIачу эхехь кхиаран башхаллаш.

ХIинцалерчу поэзин, прозин башхаллаш.

Теоретико-литературни хаарш далар исбаьхьаллин произведенеш Iамош а кхочушдо, цул совнаха литературин теори Iамо хан а билгалйаьккхина Программи тIехь.

7-гIа дакъа. Литература Iамош кхочушбечу барта а, йозанан а белхийн коьрта тайпанаш.

Исбаьхьаллин произведенин чулацам тайп-тайпанчу форманашкахь схьабийцар: чулацам текстана йуххера бийцар; произведенин сюжетан сиз а лардеш, коьрта хиламаш схьабийцар; шайн къеггина маъIна долу цхьа-ши эпизод йийцар; билгалволчу турпалхочух йозайелла йолу меттигаш йийцар.

Исбаьхьаллин произведенин текст маъIна деш схьабийцар.

Литературах, йукъараллин дахарх лаьцна йолчу статьян чулацам схьабийцар.

Стихотворенеш, прозаически произведенин дакъош дагахь дешар.

Произведени тѳера исбаъхъаллин суртхІотторан гІирсаш билгал а бохуш, эпитетийн, дустарийн, метафорийн, геперболийн олицетворенийн, иштта дІа кхиболчу а суртхІотторан гІирсийн башхаллаш къастор.

Кхочушбечу барта а, йозанан а белхан план хІоттор.

Литературно-критически белхийн тезисаш, конспекташ.

Барта а, йозанан а тайп-тайпана сочиненеш. Царна йукъахъ хир йу литературин материала тІехъ йазйеш йерш а, дешархоша шайн тидамех, шайна зеделлачух лаьцна йазйеш йерш а.

Литературин материал тІехъ йазйечу сочиненийн герггарчу хъесапехъ долу тайпанаш:

- исбаъхъаллин произведенийн васташ къастош йолу сочиненеш;
- произведенийн тематика къастош йолу сочиненеш;
- исбаъхъаллин произведенийн идейни чулацам билгалбоккхуш йолу сочиненеш;
- обзорни теми хьокъехъ йолу сочиненеш;
- исбаъхъаллин произведенийн хорманех лаьцна йолу сочиненеш;
- исбаъхъаллин литературан произведени искусствон кхечу форманехъ йолчу произведенех йустуш йолу сочиненеш;
- исбаъхъаллин произведенех кхоллараллица пайдаоьцуш йазйеш йолу сочиненеш.

Дешархоша шайн тидамех, шайна зеделлачух, девзинчух лаьцна йайеш йолчу сочиненеш хила тарло шайн гІаланах, йуъртах, йуъртахойх лаьцна.Йукъараллин дахарх, Даймахках, халкъийн доттагІаллех лаьцна сочиненеш.

Шаш цІахъ йешначу книгашна рецензеш.

Шайна гинчу кинофильмашна, спектаклашна отзываш.

Литературин материал тІехъ доклад, къамел кечдар (цхьаннах йа масех книгех пайдаоьцуш).

Интернет ресурсашкахъ йолчу материалан барта мах хадор а, рецензи йазйар а.

Шаш йешначу книгина, хъавсинчу кинофильмана, телепередачина, шайна гинчу спектаклана рецензи йазйар.

Шайн школин а, гІалин (йуъртан) а дахарх лаьцна къамел кечдар, доклад йазйар.

3. Дешаран-тематикин хъесап

Модуль «Ишколан урок»

Дешаран-тематикин хъесап хІоттийна, кхетош-кхиоран белхан программа тидаме а оьцуш. «Нохчийн литература» предметан кхетош-кхиоран хъелаша таро ло йуккъерчу йукъардешаран хьукматийн дешархой кхетош-кхиоран Іалашонаш кхочушийн а, дешаран процесехъ белхан кепех, тайпанех пайдаэца а.

Кхетош-кхиоран Іалашонаш:

- гІиллакх-оьздангалла кхиор къоман гІиллакхийн, ламастийн мехалла йовзийтарца;
- шен Даймохк Іалашбаран оила чІагІйар;
- къомана йукъахъ сийлахъ дерг сийлахъ лоруш, сийсазчунна дуьхьал кбийсам латторан кхетам кхиор;
- кхечу къаьмнашца доттагІаллин уйраш латторан оила кхиор;
- исбаъхъаллин дашца дахаре безам кхиор;
- къоман культура кхиоран Іалашо кхочушийн некъаш лахаран лаам кхиор.

ГІуллакх даран кепаш а, тайпанаш а:

- хъехархочун тІедахкарш а, декхарш а нийсачу агІор тІеэца а, урокехъ толлучу хааршна а, шайн довзаран гІуллакх дар жигардаккхарна а церан тидам тІебахийта а аьтто беш йолу тешаме йукъаметтиг хъехархочун а, цуьнан дешархошна а йукъахъ дІахІоттор;
- баккхийчаьрца а (хъехархошца), нийсархошца а (дешархошца) йолу йукъаметтиг а, ша вовшахтохаран а, дешаран низаман а принципаш а массара а цхьатерра тІеэцна долу низам а дешархошна урокехъ лардан дагадаийтар;

– урокехь Іамочу хиламийн мехалчу аспектана дешархойн тидам тІебахийтар, урокехь оьцуш болчу йукъараллин чулацамечу хаамашца церан болх вовшахтохар – цуьнан таллар дІадолор, цу хьокъехь дешархоша шайн кхоллайелла ойла йийцар, цу хаамех лаьцна шайна хетарг алар;

– берашна жобпаллин, адамаллин, собаре хиларан, патриотизман, адам дезаран, догдикаллин масалш гайтарца дешаран предметан чулацаман кхетош-кхиоран таронех пайдаэцар, царна йеша мегар йолу тексташ а, кхочушдан декхарш а, классехь талла проблемни хьелаш а къастош;

–урокехь дешархойн белхан интерактивни кепех пайдаэцар: дешархойн довзаран мотивацина дог доуьйтуш долчу интеллектуальни ловзарех, шайна урокехь Іамийначу хаарех пьеса хІоттош йолчу дидактически театрах; вовших йозуш йолу диалог дІайахъаран хаарш карадерзо дешархошна таронаш луш йолчу дискуссах; кхечу берашца йуккъе зІе латторан а, куьйгаллин а болх бан дешархой Іамош болчу тобанашца йа шишшамма цхьаьна бечу балхах;

– берашна Іилма довза дог дайита а, классехь дикачу агІор адамаллин йукъаметтигаш кхолла а, урок йобдучу хенахь дика йукъаметтиг дІахІотто а гІо деш долу ловзарш урокана йукъадалор;

– деша дог догІуш, дика хаарш долчу дешархоша ледара хаарш долчу нийсархошна тІехь шефалла дар вовшахтохар, вовшашна гІо-накъосталла даран йукъараллин маьІне зеделлачух пайда а оьцуш;

– теоретически проблема шен лааме кхочушйаран, шен ойланаш кхолларан, уьш кечйаран, кхечу талламхоша биначу белхашца а, кхечеран идейшца а лераме хиларан, аудиторина хьалха паргІат къамел даран, аргументаш йалоран, шена хеташ долчун тІехь чекхваларан хаарш карадерзо дешархошна таро луш долу шаьш а, тобанашца а лехамийн проекташ кхочушйарехь дешархойн лехамийн гІуллакх дІадолор а, цу тІехь гІо дар а.

10 класс

Дешаран курсан дакъа	Кхиоран модуль «Ишколан урок»	Сахьтийн барам	Кхоллараллин белхаш, тестировани
Нохчийн метган дешан мах	Хаарийн де	1	
XX-чу бІешеран хьалхарчу эхан нохчийн литература	Нохчийн зудчун де. Предметийн олимпиадаш. Лехамийн болх кхочушбаран урок «Къоман ламасташ»	14	1
Нохчийн литература Сийлахь-боккха Даймехкан тІом лаьттинчу шерашкахь	Даймехкан турпалхойн де	10	
XX-чу бІешеран шолгІачу эхан нохчийн литература	Дерригдуьненан поэзин де. Байташ йешархойн къовсам «Исбаьхьаллин дош»	17	2
XXI-гІа бІешо долалучу муьран нохчийн литература	Дуьненайукъара театран де. Дуьненайукъара музейн де	20	1
Дешаран шарахь Іамийнарг карладаккхар	Ерригроссин библиотекийн де	2	
Дерриг		64	4

11 класс

Дешаран курсан дакъа	Кхиоран модуль «Ишколан урок»	Сахьтийн барам	Кхоллараллин белхаш, тестировани
Кадыров А-Хь «Хьомсара Нохчийчох!» стихотворени. Нохчийн литература ненан маттахь кхоллайалар	Хаарийн де	1	
XX бешеран хьалхарчу эхехь нохчийн литературин кхиаран башхаллаш	Нохчийн зудчун де. Дуьненайукъара ишколан книгаш йешархойн де	3	
XX бешеран шолгӀачу эхехь нохчийн литература кхиаран башхаллаш	Даймехкан турпалхойн де	4	
XX бешеран йуьххьехь нохчийн литература кхиар	Дуьненайукъара поэзин де. Байташ йешархойн къовсам «Исбаьхьаллин дош»	54	4
Дерриг		62	4

Поурочное планирование по предмету

«Чеченская литература» 10 класс

РогӀалла	Урокан чулацам	Сахьт	ЦӀера болх	Хан	
				Хьесапца	Билгал
1	Нохчийн меттан дешан мах.	1	А.3-5, сьх	06.09	
2	Арсанов СаьӀид-Бейн дахаран а, кхоллараллин а некь.	1	А.6-12 йеша.	7	
3	Арсанов С. А. «Маца девза доттагӀалла» романан дакъош дешар, дийцаре дар.	1	А.13-17, хаам кечбе.	13	
4	Арсанов С. А. «Маца девза доттагӀалла» романан чулацам.	1	А.18-24, чул. сьх.	14	
5	Арсанов С. А. «Маца девза доттагӀалла» романан исбаьхьаллин башхалла.	1	Кийсак д/1.	20	
6	Мамакаев Мохьмадан дахаран а, кхолларалли а некь.	1	Б.Т. хаттарш	21	
7	Мамакаев М. «ТӀулгаша а дуйцу», «Даймахке» стихотворенеш ешар, йийцаре яр.	1	А.29 хаам кечб.	27	

8	Мамакаев М. «Зама» стихотворенеш ешар, йийцаре яр.	1	А.30-31 хатт.	28	
9	Мамакаев Мохьмадан поэзин башхалла.	1	А.34-37, схь.	04.10	
10	«Зеламха» романан дакъош дешар.	1	А.38-40 схь.	5	
11	«Зеламха» романехь зударийн васташ.	1	А.41-42 схь.	11	
12	Зеламха обарг валаран бахъана а, хъелаш а.	1	А44-46хаам кечбе.	12	
13	Мамакаев М. кхоллараллех лаьцна сочиненина кечам бар.	1	Тестан кечам	18	
14	Сочинени. «Къонахчун дахар».	1	Хаттарш	19	
15	Гадаев Мохьмад- Салахъан лирикан васташ.		Б.Т.жоппа ш йазде.	25	
16	Мохьмад-Салахъ Гадаев. Поэтан дахар, кхолларалла.	1	А.49-56 схь..	26	
17	Мохьмад – Салахъан поэзи: «Даймахке сатийсар», «Дай бахъна латта».	1	А.60, хаттарш	08.11	
18	Мохьмад – Салахъан поэзи: «Генара кехат».	1		9	
19	Мохьмад – Салахъан поэзи: «Ц1ен берд».	1	А.58-59 хаам кечбе.	15	
20	Классал арахъара дешар. Гадаев М. «Дарта».	1	А.59060 д/1.	16	
21	Гайсултанов 1умар. Поэтан дахар, кхолларалла.	1	А.64-65 д/1.	22	
22	«Александр Чеченский» повестан дакъош дешар, чулацам бийцаре бар. Кегий йийсарш. Г1опахъ. Вина юрт.	1	Б.Т.жоппа ш йазде.	23	
23	«Александр Чеченский» повестан дакъош дешар, чулацам бийцаре бар. Марша 1ойла, Кавказ. Бородино.	1	А.71-72 д/1.	29	
24	«Александр Чеченский» повестан дакъош дешар, чулацам бийцаре бар. Кавказхой. Чеченский ган лаьа Кутузовна. Дуэль.	1	А.75-85 схь.	30	
25	Эдилов Х.Э. Дахар, кхолларалла.	1	А.88-91 хаам кечбе.	06.12	
26	Лиро-эпически поэма «Сийлаха».	1	А. 91-92 хатт.	7	
27	«Сийлаха» поэмин турпалхойн Ибрах1иман, Сийлахин васташ кхолларан башхаллаш.	1	Пл. б/б.	13	
28	«Сийлаха» поэмин исбаъхьаллин башхалла.	1	Хаттарш	14	
29	Тест №1	1	А.96-102 схь.	20	
30	XX б1ешеран 80-чу шерашкахь нохчийн литературе баъхкинчу	1	Кийсак д/1.	21	

	яздархойн кхолларалла. Гамийнарг карладаккхар.				
31	Яшуркаев Султанан дахар а, кхолларалла а.	1	А.115-126, схь	27	
32	Яшуркаев С.С. «Самах ду, гIенах ду», «Дагахь баламаш, дагалецамаш» стихотворенеш.	1	А.108-115, схь.	28	
33	Яшуркаев Султанан поэзехь исбаьхьаллин васташ.	1	А.131-132 д/1.	10.01	
34	Исмаилов Абун дахар а, кхолларалла а.	1	А.135-136 д/1.	11	
35	Исмаилов А. «ВогIура воккха стаг», «Кхийра кхаба» стихотворенеш.	1	А.139-147, схь.	17	
36	Классал арахьара дешар. Исмаилов Абу «Дош».	1	А.147-149 хатт.	18	
37	Абдулаев Л. Дахар, кхолларалла.	1	Б.Т.жоппа ш йазде.	24	
38	«Весет», «Диканиг хьахадан кхоьру со».	1	Пл. б/б.	25	
39	Абдулаев Лечин поэзин башхалла.	1	Хаттарш	31	
40	Бексултанов Мусан дахар а, кхолларалла а.	1	А.151-152 д/1.	01.02	
41	Бексултанов М.М. «Дахаран хин гена ра бердаш» повестан дакъош дешар, чулацам бийцаре бар.	1	А.154-158 хаам кечбе.	7	
42	Бексултанов М.М. «Дахаран хин гена ра бердаш» повестан дакъош дешар, чулацам бийцаре бар.	1	А.160-161 д/1.	8	
43	Яралиев Ю. С.-А. дахар а, кхолларалла а.	1	А.164-172, схь.	14	
44	Яралиев Ю.С.-А. «ГIиллакх» стихотворени.	1	А.173-174 хатт.	15	
45	Яралиев Ю.С.-А. «Лулахочуьнга» стихотворени.	1	Б.Т.хатт.	21	
46	Яралиев Ю.Супан поэзин башхалла.	1	А.177-178 д/1.	22	
47	Ахмадов Мусан дахар а, кхолларалла а.	1	А.179-182. Кийсак д/1.	28	
48	Ахмадов М.М. «Лаьмнел а лекха» пьеса.	1	А.186-188. Кийсак д/1.	29	
49	Ахмадов М.М. «Лаьмнел а лекха» пьеса.	1	Б.Т.хатт.	06.03	
50	Классал арахьара дешар. Ахмадов М.М. «Ло ду догIуш».	1	А. 191-192 д/1.	7	
51	Сочиненина кечам бар.	1	А. 195-198 Кийсак д/1.	13	

52	Сочинени «Сан дай баьхна юрт»	1	А. 202 д/1.	14	
53	И.Эльсанов. Дахар, кхолларалла.	1	А. 205-208 Кийсак д/1.	19	
54	Исторически повесть «Цеглачу декхнийн боьлак» Хинца бен садаьржаш дацара. Гловга. Йоккха стаг.	1	А. 211-219, схь	21	
55	«Цеглачу декхнийн боьлак» повестехь халкъан кхоллам.	1	А. 222-224 хаам кечбе.	03.04	
56	«Цеглачу декхнийн боьлак» повестехь лалам гайтаран маьлна.	1	А. 226-232, схь.	4	
57	«Цеглачу декхнийн боьлак» повестехь Мехк-Кхелан маьлна.	1	А.232-233 хатт.	10	
58	Бисултанов Апти: дахар, кхолларалла.	1	А. 235-241, схь	11	
59	Стихотворени «Нохчийчовь».	1	А.244-246, схь.	17	
60	Стихотворени «Нана».	1	Б.Т.хатт	18	
61	Классал арахьара дешар. Бисултанов Апти «Ас хьан члабанех глайга юцур ю»	1	А.250-257 чул. схьаб.	24	
62	Цуруев Шарипан дахар а, кхолларалла а.	1	А. 260-261 д/1.	25	
63	Стихотворени «Нохчийчовьне».	1	А. 262-263 хаам кечбе.	02.05	
64	Стихотворени «Йисалахь, Нохчийчовь».	1	Тест. кечам бар..	8	
65	Ламийнарг теглаглар.	1	Б.Т.хатт.	15	
66	Тест №2	1	Б.Т.хатт.	16	
67	Ламийнарг карладаккхар.	1		22	
68	Жамларан урок	1		23	

НОХЧИЙН ЛИТЕРАТУРА 11 КЛАСС

№	Урокан чулацам	Сахьт	Хан	
			Планаца	Билггал
1	Кадыров А-Хь «Хьомсара Нохчийчой!»	1	06.09	
	XX бешеран хьалхарчу эхехь нохчийн литературин кхиаран башхаллаш (3)			
2	XX бешо долалуш нохчийн литература кхоллайаларан некъийн цхайолу башхаллаш	1	7	
3	Нохчийн литература ненан маттахь кхоллайалар	1	13	
4	Даймехкан тлом исбаьхьаллин дашехь	1	14	
5	XX бешеран шолгIачу эхехь нохчийн литература кхиаран башхаллаш (4с). 1960-гIа шераш. Окуев Ш. «Лай тIехь цIен зезагаш»романан обзор	1	20	
6	1960-гIа шераш.Сулаев М. «Тавсолта ломара дIавобду» романан обзор	1	21	
7	1970-1990-чуй шерийн проза Айдамиров А. «Дарц»	1	27	
8	70-90-гIий шерийн поэзи Айдамиров А. «Вина мохк»,Арсанукаев Ш. «Ненан мотт»	1	28	
9	XX бешеран йуьххьехь нохчийн литература кхиар (54с +4) ХIинцалера проза а, поэзи а. Арсанукаев Ш., К.Ибрагимов,Абдулаев Л., Бексултанов М...	1	04.10	
10	ХIинцалера проза а, поэзи а. Айдамирова М., Идигова Ж.,Талхигова Роза,Абубакарова ПетIамат	1	5	
11	Литературин родаш. Драматурги.	1	11	
12	Исаева Марьяман дахар а, кхолларалла а	1	12	
13	«Ирсан орам» Воха мегар дац	1	18	
14	Дог ца Iийна	1	19	
15	Нанас йинарг хилла	1	25	
16	Доккха инзар	1	26	
17	ДIадевлларш	1	08.11	

18	Кхаъ	1	9	
19	Дош-болат	1	15	
21	«Еха буъйсанаш» романан документални, исторически бух	1	16	
22	«Еха буъйсанаш» Нохчмахке	1	22	
23	«Еха буъйсанаш» Къастар	1	23	
24	«Еха буъйсанаш» Б1е цхьолаг1а буъйса	1	29	
25	«Еха буъйсанаш» Данч1а	1	30	
26	Сочинени «Еха буъйсанаш» романехъ нохчийн зударийн кхоллам»	1	06.12	
27	Романех болу кхетам к1аргбар	1	7	
28	Ахматова Раисин дахар а, кхолларалла а.«Даймахке»	1	13	
29	Ахматова Р. «Нене».	1	14	
30	Ахматова Р. «Сан йурт».	1	20	
31	Тест «1амийнарк карладаккхар,т1еч1агдар»	1	21	
33	Ахматова Р. «Дагалецамийн новкъа» поэмин турпалхочун васт- нохчийн зудчун типически кхоллам	1	27	
34	Лиро- эпически жанрах кхетамбалар	1	28	
35	Сулейманов А. «Дог дохде ц1е»	1	10.01	
36	Сулейманов А. «Берд», «Батто сагатдо»	1	11	
37	Сулейманов А. «Ламанан хьостанаш»	1	17	
38	Арсанукаев Ш. «Весет»	1	18	
39	Арсанукаев Ш. «Нийсонна гимн», «Ненан мотт»	1	24	
40	Арсанукаев Ш. «Мохкбегор», «Дицдина илли»	1	25	
41	Арсанукаев Ш. «Кхолламан сизаш» (1-5-г1а корт.)	1	31	
42	Арсанукаев Ш. «Кхолламан сизаш» (6-12-г1а корт.)	1	01.02	
43	Сочинени «Арсанукаев Шайхин дахаран некъ»	1	7	
44	Рашидов Ш. «Баланах дуьзна дог», «Пондар боьлху»	1	8	
45	Рашидов Ш. «Аружа»-исторически хиллачийн буха т1ехъ йазийна поэма	1	14	

46	Гацаев С. «Йише Маржане», «Хабий хьуна Фирдоуси»	1	15	
47	Гацаев С. «Хатта хьайна Саидига», «Хийла нохчийн клант»	1	21	
48	Ахмадов М. «Нохчийн махкахь нохчийн маттахь»	1	22	
49	Ахмадов М. «Зингатиин барз ма бохабеллахь» (1-2-г1а дакъ.)	1	28	
50	Ахмадов М. «Зингатиин барз ма бохабеллахь» (3-5-г1а дакъ.)	1	29	
51	Дикаев М. «Стеган ц1е»	1	06.03	
52	Дикаев М. «Нохчийн х1усам», «Суна лаьа» Стихаш кхолларан кепаш	1	7	
53	Бексултанов М. «1аьржа б1аьрг»	1	13	
54	Бексултанов М. «Хьалхара парта»	1	14	
55	Бексултанов М. «Корталин Хантоти»	1	19	
56	Шайхиев 1. «Стаг велча йуьртахь зударий боьлху», «Аса а ма лайна...»	1	21	
57	Шайхиев 1. «Дерачу кхолламан кхел» повесть	1	03.04	
58	«Дерачу кхолламан кхел» Аьрзу	1	4	
59	Алиев Г1. «Кьонахийн зама», «Х1ун лозу хьан, Нохчийчоь?»	1	10	
60	Алиев Г1. «Кьонахе», «До1а»	1	11	
61	Ибрагимов К. кхолларалла.	1	17	
62	Ибрагимов К. «Берийн дуьне» (10-г1а корта)	1	18	
63	Ибрагимов К. «Берийн дуьне» (11-г1а корта)	1	24	
64	Казбеги А. дахар а, кхолларалла а.	1	25	
65	«Элиса» повесть ешар, йийцаре йар.	1	02.05	
66	«Элиса» (1-6-г1а дакъ.)	1	8	
67	Кулиев К. дахар а, кхолларалла а.	1	15	
68	Кулиев К. «Хиндолчуьнга аьлла байташ»	1	16	
69	Тест «1амийнарг карладаккхар, т1еч1агдар»	11	22	
70	Жам1даран урок		23	

